

Sygn. akt III AUa 800/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Marek Szymanowski

Sędziowie Sławomir Bagiński

Dorota Elżbieta Zarzecka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 grudnia 2020 r. w B.

sprawy z odwołania E. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie postojowe

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 9 października 2020 r. sygn. akt IV U 1184/20

oddala apelację.

Sławomir Bagiński M. D. E. Z.

Sygn. akt III AUa 800/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 czerwca 2020 roku (znak: 230000/603/174821/2020/RSP-DK) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., na podstawie art. 15 zv ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.) w związku z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 266), odmówił E. R. prawa do świadczenia postojowego. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że wnioskodawczyni złożyła wniosek o świadczenie w dniu 16 czerwca 2020 roku (data wpływu do ZUS), zaś z danych zaewidencjonowanych w Zakładzie wynika, iż od dnia 1 czerwca 2020 roku jest zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. W związku z tym odmówiono prawa do świadczenia postojowego, bowiem na dzień złożenia wniosku skarżąca posiadała inny tytuł do ubezpieczeń społecznych.

W odwołaniu od powyższej decyzji E. R. wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do świadczenia postojowego. Skarżąca podniosła, że wniosek złożony w miesiącu czerwcu dotyczył wypłaty świadczenia za miesiąc maj 2020 r., kiedy nie była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia. Skoro zgłoszony wniosek dotyczy miesiąca

kwietnia 2020 r., to bez znaczenia, w ocenie skarżącej pozostaje kwestia złożenia wniosku w miesiącu czerwcu, kiedy to podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę.

Wyrokiem z dnia 9 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie uwzględnił odwołania i przyznał skarżącej prawo do przedmiotów świadczenia postojowego. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni złożyła wniosek o świadczenie postojowe w dniu 6 kwietnia 2020 r. (data wpływu do ZUS), w którym wykazała przychody osiągnięte w miesiącach lutym i marcu 2020 r. W wyniku złożonego wniosku organ rentowy w dniu 21 maja 2020 r. wypłacił skarżącej świadczenie w wysokości 2080 zł. Drugi wniosek o świadczenie postojowe odwołująca złożyła do organu rentowego 7 maja 2020 r. ZUS wypłacił świadczenie postojowe w dniu 2 czerwca 2020 r. Wniosek o wypłatę świadczenia za kolejny okres został złożony 16 czerwca 2020 r. Wypłacie miało podlegać świadczenie za miesiąc maj 2020 r. Od 1 czerwca 2020 roku wnioskodawczyni jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę. W maju 2020 roku wnioskodawczyni nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu (bezsporne, ponadto akta ZUS oraz stanowisko organu).

Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z art. 15zq ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: ustawa (...)) świadczenie postojowe przysługuje osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, jeżeli:

1. nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu,
2. rozpoczęła prowadzenie działalności przed dniem 1 kwietnia 2020 roku i nie zawiesiła jej prowadzenia,
3. przychód z prowadzenia działalności w rozumieniu przepisów o PIT uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe był co najmniej 15% niższy od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, iż na dzień składania wniosku o świadczenie postojowe za kolejny okres wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu (umowa o pracę od 1 czerwca 2020 roku), niż prowadzenie działalności, co skutkowało odmową przyznania prawa do świadczenia postojowego ze względu na niespełnienie wymogów określonych w art. 15zq ust. 4 pkt 3 ustawy.

Z tym twierdzeniem nie sposób się jednak zgodzić. W ocenie Sądu Okręgowego intencją ustawodawcy (potwierdza to także wykładnia literalna art. 15zq) było wykluczenie z kręgu beneficjentów tych świadczeniobiorców, którzy podlegaliby ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu w miesiącu, za który chcieliby pobierać świadczenie postojowe. Potwierdza to także porównanie per analogiam treści przepisów odnoszących się do innych świadczeń socjalnych związanych z przeciwdziałaniem epidemii, a więc m.in. dodatku solidarnościowego. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dodatku solidarnościowym (Dz. U. 2020, poz. 1068) ocena spełnienia warunków niezbędnych do przyznania prawa do dodatku oraz same **jego nabycie następuje na dzień złożenia wniosku.**

Tożsamy zapis nie występuje ani w art. 15zq, ani w art. 15zua ustawy (...), który dotyczy wypłaty po raz kolejny świadczenia postojowego. Bezsporne jest, że odwołująca złożyła wniosek o świadczenie postojowe za kolejny okres w dniu 16 czerwca 2020 r., w którym oświadczyła, że jej sytuacja materialna wykazana we wniosku o świadczenie postojowe nie uległa poprawie. Był to trzeci wniosek o wypłatę świadczenia, które miało być wypłacone za miesiąc maj 2020 r. Wniosek o świadczenie postojowe za ten miesiąc mogła złożyć dopiero w czerwcu 2020 r., gdyż po pierwsze - świadczenie postojowe może zostać przyznane ponownie, na podstawie oświadczenia osoby uprawnionej, której wypłacono świadczenie postojowe, o którym mowa w art. 15zu ust. 1., a po drugie – skoro warunkiem przyznania kolejnego świadczenia postojowego jest wykazanie w oświadczeniu, że sytuacja materialna wykazana we wniosku, o którym mowa w art. 15zs albo 15zsa, nie uległa poprawie, to dla prawidłowej oceny, czy uległa ona zmianie, a więc czy przychody wzrosły, bądź też nie, konieczny był upływ miesiąca. Kierując się więc zasadą racjonalnego ustawodawcy Sąd Okręgowy uznał, że gdyby celem ustawodawcy była ocena spełnienia warunków niezbędnych do przyznania prawa

do świadczenia postojowego na dzień złożenia wniosku, to zapis taki znalazłby się w kolejnym ustępie art. 15 zq ustawy (...) (czy też w artykułach następnych). Przepis taki jednak się nie znalazł, w związku z czym uznać należało, że ocena warunków winna mieć miejsce nie na dzień składania wniosku, lecz wobec okresu za który wnioskodawczyni domaga się świadczenia.

Skoro skarżąca w miesiącu maju 2020 r. prowadziła działalność gospodarczą i nie posiadała innego tytułu do ubezpieczenia społecznego, zaś sytuacja materialna wykazana we wniosku o świadczenie nie ulegała poprawie, to wnioskodawczyni spełnia warunki do przyznania jej świadczenia postojowego. Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, jak w sentencji wyroku.

W apelacji od tego wyroku wywiezionej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. zaskarżył powyższy wyrok w całości i zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 15zq ust. 1 ustawy z dnia 02.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...) 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania decyzji, poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że skarżąca mimo podlegania do ubezpieczeń społecznych od dnia 01.05.2020 r. spełnia warunki do przyznania prawa do świadczenia postojowego, podczas gdy w przypadku podleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu prawo takie nie może zostać ustalone.

Wskazując na powyższy zarzut apelacja wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania skarżącej oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja podlega oddaleniu.

W sprawie nie podniesiono zarzutów obrazy prawa procesowego, ani nieważności postępowania co oznacza, iż ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy nie są sporne i nie mogą też być przedmiotem kontroli z urzędu Sądu Apelacyjnego, poza wystąpieniem ewentualnej nieważności postępowania. W takiej sytuacji zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. sąd drugiej instancji może ograniczyć wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji. W kategoriach oczywistej omyłki apelacji Sąd Apelacyjny traktuje wskazanie w zarzucie apelacyjnym, że skarżąca podlega innemu ubezpieczeniu z tytułu stosunku pracy od 1.05.2020r. w sprawie bowiem było poza sporem (tak też przyjęto w zaskarżonej decyzji i w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji), iż odwołująca się podlega innemu ubezpieczeniu (z tytułu stosunku pracy od dnia 1.06.2020 r. W apelacji – jak wspomniano - nie podniesiono żadnych zarzutów naruszenia prawa procesowego co oznacza, iż Sąd Apelacyjny bierze za podstawę swego rozstrzygnięcia stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy. Jak to już wyjaśniono w świetle utrwalonego orzecznictwa sąd odwoławczy rozpoznający apelację związany jest zarzutami prawa procesowego, za wyjątkiem nieważności postępowania, którą w granicach zaskarżenia uwzględnić winien z urzędu. Z urzędu uwzględnia również stwierdzone przez siebie naruszenie prawa praw materialnego (por. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 OSNC 2008/6/55, Prok.i Pr.-wkl. (...), Biul.SN 2008/1/13, Wspólnota (...)).

Przechodząc do meritum Sąd Apelacyjny akceptuje przyjętą przez Sąd Okręgowy wykładnię przepisów prawa materialnego (w szczególności art. 15 zq ust. 4 pkt 3 wspomnianej ustawy z dnia 2 marca 2020 r.) przyjmując, że fakt pozostawania w innym ubezpieczeniu w momencie złożenia wniosku o świadczenie postojowe nie pozbawia odwołującą prawa do świadczenia za miesiąc poprzedni (maj 2020), w którym takowemu innemu ubezpieczeniu nie podlegała. Wykładania ta jest logiczna, korzystna dla ubezpieczonych i odpowiada celowi ustawy jakim była realna pomoc przedsiębiorcy, a nie deklarowana, która w praktyce wskutek różnych formalnych wymogów nie jest możliwa od uzyskania. Co więcej wykładnia powołanego przepisu proponowana przez organ rentowy poradziłaby do powstania patologii w jego stosowaniu, bowiem ubiegający się o świadczenie przedsiębiorca, którego pomysł biznesowy wskutek pandemii się załamał i poszukujący w związku z tym innego źródła utrzymania, aby uzyskać przedmiotowe świadczenie musiałby przez 1 miesiąc pozostać w ogóle beczynny, co byłoby marnowaniem energii i aktywności przedsiębiorcy

oraz działać demoralizująco. Jeszcze gorszym sposobem uzyskania przedmiotowego świadczeniu byłaby druga możliwość nabycia świadczenia, a mianowicie podejmowanie danej aktywności bez zgłoszenia się do ubezpieczeń „na czarno”, a trudno jest przyjąć, że wolą ustawodawcy było „wpychanie” takich przedsiębiorców w szarą strefę. W kontekście wpływu wniosku na prawo do świadczenia z ubezpieczeń społecznych trzeba zauważyć, iż w polskim systemie ubezpieczeń społecznych zasadniczo świadczenia te przysługują z mocy prawa, (por. np. art 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) co oznacza, że moment złożenia wniosku nie ma znaczenia. Skoro można przyjąć istnienie takiej zasady, to jednocześnie trzeba też przyjąć, że jeżeli dane świadczenie nie przysługuje z mocy prawa, a zatem gdyby złożenie wniosku miało być przesłanką materialną jego uzyskania – to ustawodawca zawarłby wyraźną regulację w tym zakresie.

W tym stanie rzeczy apelacja na zasadzie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.